

GÜLDÜR GÜLDÜR BİLİM

MATRAK NOBEL ÖDÜLLERİ

KURBAĞAYI
UCURDUM!

KAPLUMBAĞAYI
EĞİTTİM!

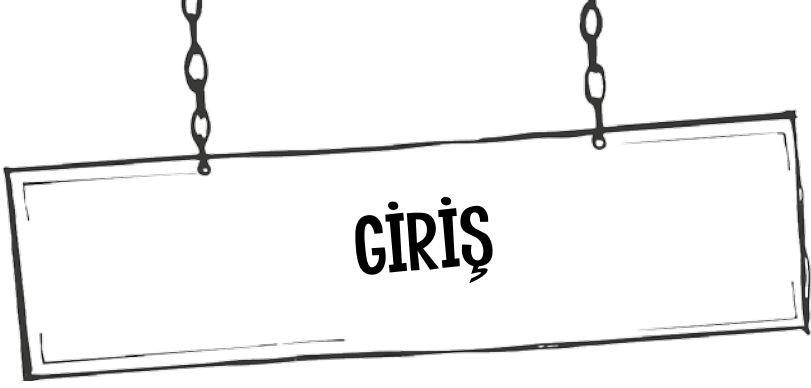
KENİZLERİM
SEZİYOR!

ALBERT EINSTEIN

İNİLE
İSMEKİNE
ÇAĞETTİM

Eğlenceli
Bilgi

Kadir Demircan

İlginç bilgilerle karşılaşacağınızı umduğumuz kitabımıza hoş geldiniz. Bu kitabı okuyup bitirdiğinizde çevrenizde olup biten bazı hadiselerle daha bir farklı gözle bakacağınızı umuyoruz.

Kitap boyunca nelerle karşılaşacaksınız?

- Havada süzülen kurbağalar
- Esneyen kaplumbağalar
- “Bana bir isim ver” diyen inekler
- Kalın kafalı ağaçkakanlar
- Ödüllü çay demleme tarifi
- 5 saniyede bakteri dersi

İlerleyen sayfalarda bazen gülümseten, bazen düşündüren ve insanı şaşırtan birbirinden tuhaf araştırma konuları sizleri bekliyor olacak.

Haydi, bilimin sırlarına mizah ve neşe kapısından dalma vakti! Kapıyı ya da zili çalmanıza gerek yok. Çünkü *Güldür Güldür Bilim*’in eğlence kapısı sonuna kadar açık.

Bu eğlence kapısından tam olarak girmenin tek bir koşulu var. O da Ig Nobel'in tam olarak ne olduğunu bilmek. İşte bu bölüm bunun içindir. Şu Ig Nobel neymiş ona bir bakıverelim.

Ig Nobel nedir?

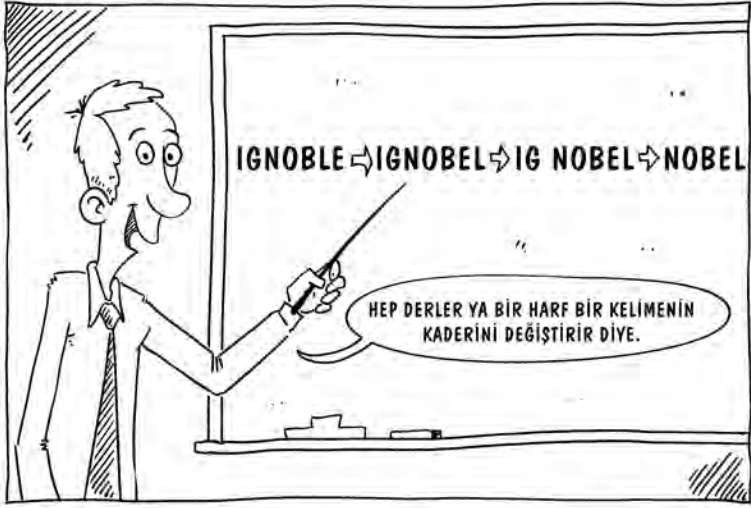
Ig Noble... Evet, bu bir bilim ödülü. Tarihine bir bakış atmadan önce sözcüğün anlamına bakmaya ne dersiniz? Bundan pişmanlık duyma ihtimaliniz yüksek.

Anlamı nedir?

İngilizcede, “Değersiz, kalitesiz, küçültücü, bayağı, görmezden gelinen” anlamına gelir.

Tabii olay, karikatürdeki Ig Nobel ödülü kazanan profesörün düşündüğü gibi değil. Muzip bilim insanı Profesör Marc Abrahams, işte bu 'Ignoble' sözcüğünden ilham alıp, üşenmemiş araştırma yapmış. Sonunda basit bir kelime oyunuyla işi çözmüş: E ile L harflerinin yerini değiştirmiş ve karşımıza Nobel'i çağrıştıran yepyeni "Ig Nobel" kelimesi çıkmış. Çok akıllıca değil mi?

Çılgın Profesörden İnciler

Çılgın profesörümüz Marc bir gün çıkıp demiş ki: “Çakma bir Nobel Ödül töreni düzenleyelim de bari tam olsun bu kelime oyunumuz. Biraz muziplik yapmanın kimseye zararı olmaz. Üstelik gıcıklık olsun diye tam da Nobel ödül töreninden bir ay önce kendi ‘İg’ törenimizi Harvard’ın en ünlü amfisinde yapalım gitsin. Ödül konuları ilk başta insana saçma sapan, tuhaf, acayip; ne bileyim anlamsız şey bunlar dedirtsin, biraz da tebessüm ettirsin ama sonra hindi gibi düşündürsün.”

Madalya nerdeeee!

“Nee! Para yok mu? Bu durumda kimse bu ödülü almaya gelmez ki” diyenler hem mantık dışı hem trajikomik buldular bu işi. Ee! Ortada saçılacak para yok, dişleyecek altın bir madalya yok; o zaman insanlar ne diye onca masrafa katlanıp koskoca okyanusları aşırıp Logan Havalimanına (gerçi bu havaalanında internet hizmetleri bedava ama) inecek uçağa bilet rezervasyonu yaptırırsınlar ki? Bu durumda kaç akıllı gidip orada ödül töreninde hazır bulunur ki?

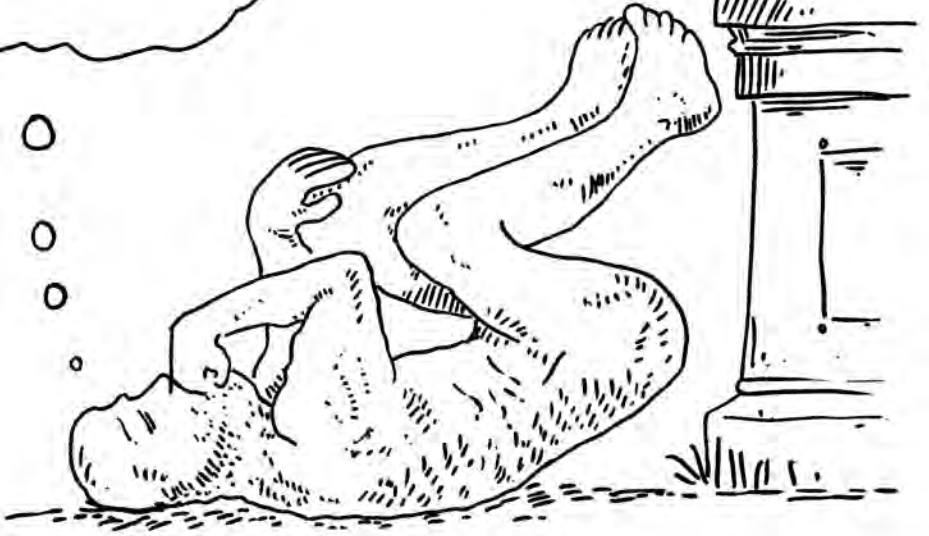
“Yeter” dediler, yeterrr!

Bu durum hiç mantıklı geliyor mu size? Nobel’in cazibesi işte. Şakadan anlamıyorlar; hiç değilse kötüye yormasalar olmayacak. Ah bu kaçık profesörler ve onlara inanıp peşinden gidenler yok mu? Deli divane vaziyette neyin peşinde-ler. Neyin olacak, Goethe’nin! Goethe’nin peşinden takılıp gidiyorlar işte. Ne demişti Goethe: “Bir insanı tanımak için neyi gülünç bulduğundan daha iyi bir gösterge olamaz.”.

Sonuç ne olmuştur?

1993’ten beri her sene Ig Nobel ödülünü alacağını duyanlar tören salonuna koşa koşa geliyor! Avrupa’dan, Uzakdoğu’dan ve Okyanusya’dan... Topu topu bir saat süren ödül törenine katılıp gerisin geri ülkelerine dönüyorlar. Kasabanın matematikçisi bile böylesine bir sonucu öngörememişti. Sonuç olarak, Ig Nobel Ödülleri böylece dağıtılmaya başlandı.

Ig Nobel’in bir de sembolü var: Düşünmekten yere yuvarlanan adam heykeli.

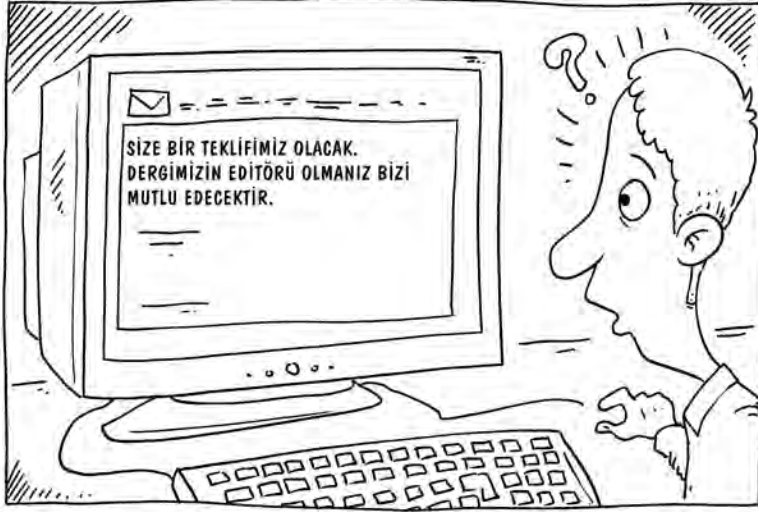
Marc'ın muhteşem hikâyesi

Peki, her şey böyle görüldüğü gibi kolayca mı oluvermiş? Ig Nobel projesinin fikir babası Marc Abrahams'ın hikâyesi de ödülün kendisi kadar dikkat çekici. Bill Gates, Harvard Üniversitesinde Marc'ın bir üst sınıfında okumaktadır. “Matematik Hayattır” diyerek uygulamalı matematik okuyan Marc, Bill'in hesap kitap yapmadan Harvard'ı yarım bırakmasına biraz içerler. “Ben de onun gibi okulu bırakıp şirket kurup zengin olsam” diye düşünmeden edemez.

Matematik 'out' editörlük 'in'

Marc, işinden memnun olmayan milyonlarca insan gibi başka neler yapabilirim diye düşünmeye başlar. Anlaşılan Harvard'dan mezun olup bir şirkette çalışıyor olsa da kendi icadı olacak orijinal kariyer fırsatları girişimci kafasını meşgul ediyordu. Arayış içindeyken bilim hakkında ilginç makaleler yazmaya başladı. Bir gün evinde otururken kendi kendine şöyle dedi: “Hey Marc! 90 yaşıma gelince hayıflanmak istemiyorum, bari şu yazdıklarımı bir derginin yazı işleri editörüne gönder, zayi olmasınlar!” Yazısını hazırlayıp elektronik postanın gönder tuşuna bastı. O an elinden ge-

len buydu. Gönderdiği e-mail'e kısa bir süre çok ilginç bir cevap aldı.

Gözleri yuvalarından çıktı!

Marc gelen elektronik postaya önce inanamadı. Bu bir şaka mı diye düşündü.

Şakadır şaka!

Şaka değildi!

Deli magazin editörü!

Böylece Marc kendini bir anda yayın dünyasının içinde

buldu. 1990-94 yılları arasında *Umulmadık Araştırmalar Dergisinde (Journal of Irreproducible Results)* hem editörlük yaptı hem de ilginç bilim yazıları yazdı. *MAD MAGAZINE* de denilen *Journal of Irreproducible Results* dergisi 1955 yılından beri çıkan köklü bir bilim mizah dergisiydi. Derginin lakabı “Deli Magazin”. Marc editör oldu olmasına ama henüz bilmediğı bir sorun vardı ortada: Dergi ekonomik olarak zor günler geçirmekteydi.

Ig Nobel Projesi tam gaz!

Bu konuşma, Marc'ın hayatında bir dönüm oldu. Marc, bu güzel ama tehlikeli görevi hemen kabul etti ve hayalindeki Ig Nobel projesine hız verdi. Mizahtan çıkacak bilime burun kıvrıranlar olsa da Marc bir yıl boyunca alt yapı çalışmalarıyla ilgilendi. “YA TUTARSA” hayalleri içinde günler birbirini kovaladı.

Ve mutlu son!

En nihayetinde tüm hazırlıklar tamamı. Telaş içinde geçen koşuşturmacaların ardından 1991 yılında ilk Ig Nobel yarışması düzenlendi. Bu ilk organizasyon pek fazla dikkat çekmedi. Buna rağmen pes etmeyip devam kararı aldılar. Yine de mutluydular, zamanla seslerini duyuracaklarına inançları tamdı. Ama sevinçleri kursaklarında kalacaktı. O günlerde ülkede yaşanan ekonomik kriz yayın dünyasını da etkilemişti. İşten çıkarmalar ve iflaslar sıradanlaşmıştı. Kriz sonucu dergi el değıştirdi.

Kaç Marc kaç!

Patron bu dergiyi satmayı kafasına koymuştu. Marc, bir çılgınlık yaptı ve cesaretli bir ses tonuyla şöyle dedi: “Madem dergiyi satacaksınız o hâlde bana satın.” Marc aldığı cevap karşısında afalladı. Daha geçenlerde derginin değeri için “hemen hemen hiç” diyen patron, Marc’tan kaç para istemişti dersiniz? Tammmm 1 milyon dolar! Marc o an kararını verdi. Oradan hemen sıvıştı.

Yeni dergi yayına hazır

Kafasında planladığı yeni dergi için bir isim bulup yoluna yalnız başına devam etmek istiyordu. Su aktı yolunu buldu. Yeni dergisinin adı *Annals of Improbable Research (AIR)* oldu. Artık yayına hazırdı. AIR dergisi, 1995 Ocak ayından itibaren iki ayda bir yayımlanmaya başlandı. O gün bugündür dergi yayın hayatına devam ediyor.